

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Marcelou Sedmíkovou ve věci žalobce **K. R.**, zastoupen Mgr. Tomášem Vašíčkem, advokátem se sídlem v Praze 6 – Břevnově, Liborova 405/14, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Křížová 25, Praha 5, o vrácení přeplatku na dávce důchodového pojištění, o žalobě žalobce do rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 22. 2. 2012 č. j. X, t a k t o :

- I. **Rozhodnutí žalované ze dne 22. 2. 2012 č. j. X se z r u š u j e a věc se v r a c í žalované k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaná je p o v i n n a nahradit žalobci náklady řízení spojené se zastoupením advokátem Mgr. Tomášem Vašíčkem ve výši 3700,-Kč a to do 30 dnů od právní moci rozhodnutí.**

O d ů v o d n ě n í :

Předmětem žaloby učinil žalobce rozhodnutí správního orgánu (žalované) označené ve výroku. Uvedeným rozhodnutím zamítla žalovaná námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. X ze dne 19. 1. 2012. Ta svým rozhodnutím s odkazem na § 118a odst. 1 zák.č. 582/1991

Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, uložila žalobci povinnost vrátit žalované přeplatek na vdoveckém důchodu v částce 209 791,-Kč.

V rozhodnutí o podaných námitkách ze dne 22. 2. 2012 č. j. X popsala skutečnosti obsažené ve správním spise a obhajovala důvod, pro který žalobci uložila vrátit přeplatek na vyplacené dávce důchodového pojištění.

Z rekapitulace žalované vyplynulo následující: dne 6. 8. 2003 uplatnil žalobce prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení v Semilech žádost o vdovecký důchod a předložil nezbytné podklady. Z nich bylo zřejmé, že žalobce je od roku 1999 poživatel starobního důchodu vypláceného Ministerstvem vnitra. Při následné kontrole v roce 2011 bylo zjištěno, že žalobci je vyplácen starobní důchod od Ministerstva vnitra a vdovecký důchod žalovanou. Ta svým rozhodnutím ze dne 23. 8. 2011 zastavila s účinností od 6. 10. 2011 výplatu vdoveckého důchodu ve výši 5 884,-Kč a to podle § 9 odst. 2 zák. č. 582/1991 Sb. Výplata vdoveckého důchodu byla podle ust. § 115 téhož zákona předána k realizaci Ministerstvu vnitra. To svým rozhodnutím ze dne 26. 10. 2011 upravilo od 6. 10. 2011 výplatu vdoveckého důchodu a starobního důchodu žalobce v souběhu tak, že starobní důchod zůstal vyplácen v plné výši a z nižšího vdoveckého důchodu je vyplácena polovina procentní výměry podle § 59 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen ZDP).

Žalovaná připustila, že od 7. 7. 2003, kdy byla poprvé realizována výplata vdoveckého důchodu ve prospěch žalobce, nepostupovala v souladu s ust. § 59 ZDP a neprovedla úpravu vypláceného vdoveckého důchodu pro souběh s důchodem starobním. Tak se stalo, že žalobci od 7. 7. 2003 do 5. 10. 2011 reálně vyplatila na vdoveckém důchodu částku 491 725,-Kč, ačkoli fakticky v souladu se zákonem mu mělo náležet toliko 160 214,-Kč.

Vyslovila přesvědčení, že v daném případě došlo k naplnění podmínek ust. § 118a odst. 1 zák.č. 582/1991 Sb., neboť žalobce musel ze všech okolností případu předpokládat, že pobírá důchod v částce vyšší, nežli by měl náležet. S odkazem na § 118a odst. 3 téhož zákona došlo z důvodů promlčení k zániku nároku na vrácení vdoveckého důchodu a to až do 26. 1. 2007. V období od 27. 1. 2007 do 5. 10. 2011 tak bylo žalobci na vdoveckém důchodu vyplaceno 307 243,-Kč ačkoli náleželo toliko 97.452,-Kč. Výše přeplatku proto činí 209 791,-Kč.

Dále žalovaná konstruovala důvody, pro které považovala svůj postup dle § 118a zák.č. 582/1991 Sb. za opodstatněný. V případě žalobce tvrdila, že tento zavinil přeplatek na dávce tím, že důchod přijal, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplácen ve vyšší částce nežli náležel. Připomněla, že ve společnosti je „obecně známou skutečností“, že při souběhu důchodů dochází k jejich úpravě. Fundovaná formulace námitek pak nasvědčovala vysokému právnímu vědomí žalobce, a proto žalovaná nepovažuje za přesvědčivé, že by byl při přijímání starobního a vdoveckého důchodu v dobré víře, že mu obě dávky náleží v plné výši. Rovněž poukázala na morální aspekt daného případu, byť své pochybení nespороvala. Rozhodnutí o

povinnosti vrátit přeplatek proto považovala za souladné se zákonem, a proto potvrdila jako správné rozhodnutí prvostupňového orgánu.

Žalobce zareagoval žalobou, s rozhodnutím nesouhlasil a domáhal se jeho zrušení. Zdůraznil, že žalované, resp. jejímu kompetentnímu orgánu, oznámil všechny skutečnosti rozhodné pro výpočet výše vdoveckého důchodu, především tedy fakt, že on sám je od roku 1999 poživitelem starobního důchodu vypláceného Ministerstvem vnitra. Namítl, že on sám žádnou svoji povinnost neporušil a odkaz žalované na rozsudek Nejvyššího právního soudu v Brně ze dne 26. 5. 2010 č. j. 3 Ads 35/2010-54 je v jeho situaci zcela nepřipadný. Žalované poskytl všechny nezbytné informace, a proto od kompetentního správního orgánu oprávněně očekával správné rozhodnutí. Žalovaná fakticky neuvedla, jaké že to byly okolnosti, z nichž by musel žalobce předpokládat, že je mu důchod vyplácen ve vyšší částce, než mu náležel. Odkázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 188/2004 a rovněž na stanovisko ombudsmana JUDr. Pavla Varvařovského ze dne 14. června 2011 sp. zn. 2029/2011/VOP/DR, ve kterém uvádí, že *jestliže příjemce důchodu řádně splnil svou ohlašovací povinnost a přeplatek důchodu následně vznikl na základě zavinění ČSSZ, nemá ČSSZ právo na vrácení přeplatku, který vznikl jejím zaviněním.*

Žalovaná se k žalobním námitkám vyjádřila písemně dne 18. 5. 2012 a v obsahu vyjádření stručně zopakovala veškeré skutkové okolnosti pro projednávanou věc podstatné, včetně odkazu na právní úpravu, o kterou svůj nárok na vrácení přeplatku opřela. Zdůraznila, že podstatou sporu je otázka, zda žalobce musel z okolností případu, s přihlédnutím ke svým osobním poměrům a obecnému povědomí o krácení výplaty dávky pro jejich souběh vědět, že mu vdovecký důchod vyplácený žalovanou nenáleží v té výši, která mu byla poskytována. V ostatním odkázala na odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí a požadovala zamítnutí žaloby.

K vyjádření žalované připojil žalobce svou reakci ze dne 19. 6. 2012, v níž polemizuje se žalovanou, z jakých že skutečností měl vědět, že je mu vdovecký důchod vyplácen ve vyšší částce, než jaká mu náleží. Zdůraznil, že vdovecký důchod přijímal v dobré víře a jeho výše mu nepřipadala nepřiměřená (fakticky bylo žalovanou vypláceno na této dávce o cca 3 000,-Kč měsíčně více). Setrval na svém postoji s tím, že přeplatek na dávce nezavinil a pochybení nese výlučně žalovaná.

Dle ust. § 75 odst. 1 zák.č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s.ř.s.) při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Krajský soud o žalobě rozhodoval v souladu s ust. § 75 odst. 2 s.ř.s., kdy obě strany při jednání setrvaly na svých dosavadních postojích, návrhy na případné doplnění dokazování neuplatnily.

Důvod a oprávněnost rozhodnutí na vrácení přeplatku opřela žalovaná s odkazem na její výše zachycené stanovisko o následující právní úpravu: podle § 118a odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, *„jestliže důchod byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce*

důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.“

Krajský soud měl krom žaloby a vyjádření žalované k dispozici rovněž správní spis žalované. Podstata sporu je natolik jasná, že postačí pouze zkonstatovat, že obsah správního spisu koresponduje skutkovým okolnostem případu tak, jak byly soudem již zaznamenány.

Předpokladem subjektivní odpovědnosti příjemce dávky tedy je existence protiprávního úkonu příjemce, vznik přeplatku na dávce důchodového pojištění, příčinná souvislost mezi protiprávním úkonem a vznikem přeplatku a zavinění. Nejvyšší správní soud v Brně v rozhodnutí ze dne 26. května 2010 č. j. 3 Ads 35/2010-54, na jehož obsah rovněž odkazovala i žalovaná, mimo jiné uvádí: „..., že naplnění všech jejích prvků vzniku odpovědnosti za přeplatek musí zkoumat *ex officio* stěžovatelka (míněno žalovaná – doplněno krajským soudem), neboť řízení o stanovení povinnosti vrátit přeplatek se vede z vlastního podnětu správního orgánu.“ Z citace je zřejmé, že povinnost prokázat odpovědnost za přeplatek tak leží plně na žalované. Pro vznik právní odpovědnosti příjemce postačí zavinění z nedbalosti, jak zcela správně zdůraznila žalovaná, když v souzené věci dovozovala, že žalobce „musel z okolností předpokládat“, že dávka vdoveckého důchodu byla vyplácena v částce vyšší než fakticky náležela.

Se závěrem žalované a její argumentací se v tomto konkrétním případě krajský soud nemohl ztotožnit a plně se přiklání k protiargumentaci žalobce. Vše podstatné o podstatě sporu bylo soudem již zaznamenáno, takže postačí zdůraznit, že žalobce skutečně plně dostal všem svým povinnostem uloženým zákonem, když v roce 2003 žádal o vdovecký důchod. Tvrzení žalované, že díky obecnému právnímu povědomí o krácení výše jedné důchodové dávky vyplácené v souběhu s druhou dávkou musel žalobce předpokládat, že vdovecký důchod je vyšší nežli by snad měl náležet, je námitka ničím nepodložená. Je to v zásadě konstatování, které nelze věrohodným způsobem ověřit a akademická debata o právním povědomí, kterého se žalovaná u žalobce dovolávala, není pro soud argument přesvědčivý.

Stejně tak nelze přijmout postoj žalobkyně, která odkazuje na vysokou míru právního vědomí žalobce a z toho dovozuje, že musel předpokládat, že je mu vdovecký důchod vyplácen v nesprávné, resp. vyšší částce nežli by podle zákona náležel. Vysokou míru právního povědomí žalobce dovozuje žalovaná fundovaně sepsanými námitkami. Tuto argumentaci mající svědčit v neprospěch žalobce už vůbec krajský soud akceptovat nemůže. Z mnohaleté praxe žalované i krajského soudu je přece z řady případů známo, že podání vůči správnímu orgánu či soudu nemusí nutně sepsat samotný účastník sporu. Naopak s rostoucí složitostí právní úpravy se řada občanů obrací na fundovanější „zdroje“ se žádostí o odbornou

pomoc. A obdobná situace nastala i v případě žalobce, který u jednání ozřejmil, že podání ve správním řízení mu sepisoval jeho syn.

Za zjištěné situace lze naopak uvěřit postoji žalobce, který po splnění svých zákonem stanovených povinností předpokládal, že výše vdoveckého důchodu je vypočtena, přiznána a po řadu let vyplácena ve správné výši. Krajský soud shledal argumentaci žalobce za případnou, žalobní námitky vyhodnotil jako důvodné, neboť podle přesvědčení soudu z důvodů již objasněných nedošlo k naplnění podmínek § 118a odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Krajský soud proto považoval za správné a popsané důkazní situaci odpovídající napadené rozhodnutí žalované zrušit pro nezákonnost, když skutečnosti, o které žalovaná opřela svůj nárok, neměly podle krajského soudu oporu ve zjištěné situaci a stejně tak v zákonné úpravě. Věc proto krajský soud vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s.ř.s.).

Výrok o nákladech řízení vychází z ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšnému žalobci vznikly náklady řízení spojené se zastoupením advokátem. Ten přislíbil doručit specifikaci jejich výše krajskému soudu, nicméně tak do doby současné neučil. Proto krajský soud zavázal žalovanou k náhradě nákladů, které bylo lze specifikovat z obsahu soudního spisu. Jednalo se o tyto úkony: a) převzetí a přípravu zastoupení, b) sepis žaloby, c) replika ze dne 19. 6. 2012 na vyjádření žalované a d) účast při jednání soudu dne 23. 1. 2013. V souladu s vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, se tak jednalo o čtyři úkony právní služby a s tím související čtyři režijní poplatky. Za úkony sub a) – c), které byly učiněny do 31. 12. 2012, činila odměna za jeden úkon právní služby 500,-Kč. Od ledna 2013, kdy proběhlo soudní jednání, činila odměna za jeden úkon právní služby již 1 000,-Kč. Výše náhrady hotových výdajů zůstala novelou vyhlášky shora nedotčena, tudíž za čtyři úkony právní služby po 300,-Kč za jeden úkon činí 1 200,-Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. a), d), g) odst. 3, § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif]. Krajský soud tak žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení spojených se zastoupením advokátem v částce 3 700,-Kč. Tuto částku bude povinna uhradit žalovaná, která nebyla v řízení úspěšná, do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet advokátem vymíněný.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem

lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Hradci Králové 23. ledna 2013

JUDr. Marcela Sedmíková, v. r.
samosoudkyně